

einzeln vorzettel 4. III. 1915.

Silfest. theol. 92d. 35

~~7/11~~ EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.

VITEBERG.

VI-15.

SIGNAT. CLVCCCCXIII.

כש הקנה

מִי הַמַּבּוּל

Sive

DISPUTATIO PHILOLOGICA

De

Diluvio Mofaico,

Ex

Gen. VI. cap.

Quam

IN ILLUSTRIS LEUCOREA,

PRÆSIDE

M. CHRISTOPHORO Reuchlin/
Tubingensi,

Publico examini sistit

SALOMO HENRICUS VESTRING,

Pernaviâ-Livonus.

Ad diem 15. Aug. Horis Locog, consuetis

A.O.R. MDC LXXXV.

WITTENBERGÆ,

Literis BRUNINGIANIS.

DISPUTATIO THEOLOGICA

Dilectio Mosis

M. CHRISTOPHORO SEQUENTIA
HISTORIA

SALONAE M. 1700

L. B. S.

DE diluvio dicturis, tantus Re-
rum Oceanus oblatus est, ut illum angustis, qui-
bus constringimur, chartis includere velle idem
fovet, ac tentare immensum mare exiguo com-
prehendere scrobiculo. Quapropter vitio nobis non vertet
Æquus Lector, si non omnia quæ de Diluvio dici poterant
aut debebant, dicta à nobis sint, & nihil aliud expecta-
bit, quam Physicam Abyssû Terra & Fenestrarum Cæli
Considerationem, & Historicam illius quæstionis: An No-
achicum Diluvium gentibus ignotum fuerit? Enodationem.
Sic igitur תנן

SECTIO I.
HISTORICA.

Thef. I.

Diluvium, græce κατακλισμός, quod à κατακλύω, aqua-
rum proluvio eluo, submergo, & hoc à κλύω abluo,
eluo, proluo: Hæbraice מַבּוּל à Radice נָבַל cecidit,
sic dictum quod omnia fecerit concidere, juxta Buxtorfium in
Lex: ejusmodi inundationem terræ, quæ terra prorsus inundatur
& obtegitur, ut nihil amplius istius appareat, hîc denotat. Ejus
histo-

A 2

historiam Moses Gen. VI. exhibet. Hæc, per communem traditionem, sicut plura alia ex S. Literis, ad Gentes propagata, variis modis, ut fieri solet, corrupta est & depravata: non aliter ac flumina post longos tractus & cursus in fine limosa redduntur, quæ limpida in fonte fuerunt. Hinc est quod plurima diluviorum adud Poetas & Historicos recensentur genera, temporis, personarum atque loci circumstantiis, distincta. Quinque celebriora recensentur apud *Xenophontem lib. de æquiv*: Primum *Ogygiæ præsci* temporibus accidit, alterum *Niliarum Hercula & Promethei* ævo, Tertium *sub Ogyge Attico*, quartum *Thessalicum sub Deucalione*, quintum *Pharonicum*, quo Pharos insula propius accessit

- (a) l. 3. Dio. ad terram Ægypti. (a) Nonnus tres recenset Cataclysmos, Ogygium, Deucalioneum, & Dardanium. Abidenu præterea atque Alexander Polyhistor in fragmentis à *Josepho*, *Eusebio*, & *Cyrillo Alexandrino* servatis, *Assyriaci* meminerunt diluvii, quod Regis *As- C. D. c. 8.*

II.

Distincta hæc fuisse diluvia & alia à Mosaico etiam ex Christianis plurimi sunt, qui credant. (b) *Augustinus* Noachicum (c) in *Coll.* diluvium gentium historiis fuisse ignotum dicit: Distingvunt *Mferr. An-* etiam hæc diluvia *Alphonsus Tostatus*, *Pererius*, *Torniellus*, *Saliariq. N. T.* *Tit. Κορυ-* *Hunnus à Beat. Domino Strolbergio*, *Præceptore desideratissimo.* *κλουμος.* (c) citati. Nec dissentire videtur *Bochartus* (d) (d) *P. 1. Geogr. S. L. 1. c. 1.*

III.

(e) *Hist.* Quod autem attinet *Xenophontem de æquiv*: spurius ille est *Phil. l. 2. c.* *J. Amii Viterbiensis Monachi* partus, hominis, *Georg. Hornii* iudicio (e) non indocti, cæterum ingeniosissime nequam. Is enim (f) *Isag.* *Calvisii* (f) verba sunt, dum gloriam quendam aucupari conatur, *Chronol. c.* *dit Patrum nostrorum memoria novum quendam Metasthenem, Berd-* *sum,*

sum, Menatbonem, Philonem &c. quos Commentariis auctos in publicum emisit, & praeiis horum auctorum titula toti fere mundo imposuit. Hinc Isaacus Casaubonus: Annium nugatorem & mendacem, atque suppositios illos libros, spurcissimas Annianarum Fabularum lacunas & saevissima mendacia vocare non veretur. Si laminas illas ex Hebraea & Chaldaea lingua, si ingenium stylumque illorum auctorum in scriptis istis latitantem, quis objiciat: Stamus G. Hornii (h) decreto: Annium aliquid antiquarum chartarum (h) l.c.p.64. adulterasse, atque, quod Casp. Barthii (i) iudicium est, interpolatos (i) animad. universos illos auctores, ruptos, fractos, minimeque bona fide ad Gall. aut intelligentia translatos esse. Impostorem tamen Annium Conf. Serm. fuisse, & vanissimo gloriae studio actum, vel solum commentum c. 3. docet, quo Viterbiensibus istud oppidum bis mille annis ante Romam conditam ab Ilide & Osiride extractum fuisse, persuadere voluit, (i)

(i) vid. Anton. August. Anr. Rom. Dial. II.

IV.

Nec Poetis & scriptoribus ethnicis, qui ceu distincta haec referunt diluvia, major haberi fides potest. Cum enim de primorum temporum historia nihil certi ipsis constaret, per traditionem tamen quaedam ad ipsos propagata essent, suis illa fabulis corruerunt, & ad suam quique gentem transfulerunt. Vana scilicet & gloriosa Graecorum natio summam sibi antiquitatem semper arrogavit, ideo non solum omnis Philosophiae, politicaeque Literaturae, sed etiam humani generis auctores Graeci esse voluerunt. Hinc cum aliquid quasi per nebulam de Noachico illo Diluvio inaudivissent, ad se rapuerunt, quod aliorum fuit, & quod de Noacho S. tradidit Pagina, ad illos, quos suae gentis credebant auctores, mendaci ambitione trahebant, eosque ex universali illa clade solos mansisse superstites narrarunt. Idem observamus apud alias gentes, inde enim Assyrii sui Regis Xistuthri aeo accidisse memorant, quod revera cum Noacho contigit. Praeterea licet praefraete negare nolimus, particulares quosdam

A 3

inter-

interdum accidisse Cataclysmos, fatis tamen notum est illos, aliosque eorum exemplum sequutos, ea quæ magnis terrarum spatiis pluribus etiam seculis distincta fuere, ita confundere, ut co-
 (k) *Præf.* quis jura solent. } Egregie hanc in rem *Edm. Dickinson* (k)
Delph. Phæ- Græci profecto levius, inconstans, mendax, superstitiosa gens
 niz. semper habiti, qui *μαθημα χερα* Veritatem novis subinde
 fragmentis ita immutarunt, & penè obliterarunt, ut (quod illi in op-
 proprium vertit Saiticus ille Sacerdos) *μαθημα χερα* πηδών εδών, nul-
 lam disciplinam vetustate canam habere videantur. Si enim larvas,
 quas veritati, (ne *αυωήτους* innotesceret) invidia præterdit detraha-
 mus: & quas error accumulavit fabulas amoliamur, græcis utique non
 defuisse *δεχάτων αἰώνων, πηδών δόξων* doctrinamque ab antiquissi-
 mis Veritatis & sapientiæ promissis conditis acceptam pro comperto erit &
 adeo ut sani videri græci possent nisi delirassent. Infinita hujus non
 tantum vanitatis, in deducendis v. c. Chaldæorum ex Græciâ Ety-
 mologiis, sed etiam corruptionis atque confusionis exempla ap.
 (4) *Il. cc.* *Vossium de Idol. Bochartum, Hornium, Dickinson* (1) aliosque videri
 possunt.

V.

Tentabimus ergo & hîc illas vel invidiæ vel erroris larvas de-
 trahere, fatis, ut speramus, apparebit: vel ficta omnia esse & re-
 sectis fabulis nihil reliquum manere; vel Noachus ejusque dilu-
 vium, aliis nominibus fabulisque ante involuta, in prima sua &
 antiquissima simplicitate ob oculos sistentur. Eas em enim re-
 periemus apud scriptores profanos circumstantias, cum illis, quæ
 Mosis sunt proditæ. Sub variis etiam nominibus, *Cæli se: Solis,*
Saturni, Jani, Xifuthri, Promethei, Ogygi, Deucalionis, Bacchi,
Noam gentibus fuisse celebratum laudati modo Viri fatis de-
 monstrarunt. Quid igitur obstat quo minus cum *Davide Chy-
 træo, Salmasio, Vossio, Grotio &c. Ogygium, Deucalionem & Xi-
 futhri diluvium* unum duntaxat esse dicamus, atque idem cum
 universali illo, quod *Noachi temporibus* accidit.

VI.

VI.

Primum de *Ogygie Diluvio* nobis erit dicendum. *Xenophon* *cit.* distingvit Diluvium sub *Ogyge prisco* ab eo quod sub *Ogyge Arzico* contigit, *diluvium* tamen istud, atque *Ogygem prisum* ita describit, ut non alius sub isto nomine nisi *Noachus cum suo diluvio* lateat. Cum scil. de Diluviis loquitur, *Plures*, inquit, *inundationes fuerunt. Prima Novimestri inundatio terrarum sub prisco Ogyge.* Terrarum inundationem vocat, quia omnes simul terras obruit, reliquis vero diluviis, quæ particularia facit, à locis, quæ subruerunt, denominationem tribuit. Universalis vero sive *Terrarum innudatio Noachica* fuit. Epitaphium autem *Nini*, quod apud ipsum est, ita habet: *Mibi Pater Jupiter Belus; Avus Saturnus Babylonicus. Proavus Chus Saturnus Æthiops: Abavus Saturnus Ægyptius. Atavus Cælius Phœnix Ogyges.* Quis autem *Saurini Ægyptii, sive Chamii, Pater ille, Cælius Phœnix Ogyges* nisi (m) *Diarr. Noachus, Cælius* atque *Cœlum* dictus, idque, ut *Dikinson* ex *Be- de Noe* roso refert, quia *Astronomiam* docuit.

Nom. Æthn.
p. 21.

VII.

Ogygium alterum ex *Noachi historia* interpolatum esse clavisimum est. *Ogyges* hic *Bœotia* Rex dicitur, *Diluvium* sub isto 532. annis post *Noemicum* ex *Acusilai* calculo, & 248. ante *Deucalionem* evenit. (m) Sed *circumstantiæ* ostendunt satis græcorum hoc esse commentum, quæ quod quasi de manu in manum *Petavii* acceperat de *universali diluvio*, illud accidisse finxerunt sub *O-Rat. Temp. gyge suo.* Licet enim minus de illo græcis confiterit, utpote *P. z. l. z. c. 3* *Deucalionem* antiquiore, tamen ut *universale* describunt. *Suffi- p. 93.* ciat hic nobis *Nonni* (n) testimonium,

(n) l. e.

Πρώτη γὰρ ἰνκνίτ, καλᾶδοντ κατέλησεν ἔδρανα κόσμου
 ὠμνητ ἡλιεάποιο δι ἕδατ αἰθερα πέμπων
 ἔδων ὅτε κούδο πᾶσι. Κατάρρυτ ἀκασδι πέτρης
 θεσσαλιτ κεκαλυπτο, καὶ ὑψόσι πυθῆος ἀκρη.

VIII.

VIII.

Plura Græci tradunt de *Deucalione* Diluvio, si tamen omnia conferamus cum istis, quæ de *Noemico* Moses docet, vix ovum ovo similis apparebit. Causa immisi diluvii juxta *Mosen* hominum fuit impietas. Ita etiam *Lucianus de Dea Syria*: *Εκείνων ἢ πᾶσι ἀνθρώπων τὰδε μύθοντα· ἰβρῆσαι καρτὰ ἰόντες, ἀθέμιτα ἔργα ἐπεποισαν, ἅπερ ὄρκια ἐφύλασσαν ἅπερ ἕκαστος ἐδέχοντο. ἅπερ ἰουδαίων ἠείχοντο, αὐτῶν ὄνομασίς ἡμετέραν συμφορὴν ἀσπίτευτο.* Multus etiam est *Ovidius* in describenda hominum illius ætatis malitia, & tandem (o) *Jovensis* loquentem introducit.

(o) *Metamorph. l. 1. fab. 7.*

*Occidit una domus: sed non domus una perire
Digna fuit: quâ terra patet fera regnat Erinny,
Infacinus jurasse putes: dent ocyus omnes
Quas meruere pati, (sic stat sententia) pœnas.*

Deucalion qui diluvio superstes mansit iisdem apud græcos & latinos elogiis ornatur, quæ *Noacho* Moses tribuit, ut huic *Deucalionis* nomen accommodatum esse nemo non videat. Juxta illud *Philonem*, ab *Edm. Dikinson* (p) citati, τῶντων Ἐλληνες μὲν δολκαλίωνα χαλδαῖοι δὲ Νώε ἐπινομάζουσιν; ἐφ' ᾧ τὸν μέγαν καὶ ἀκαλυμτὸν συνήθη ἤθεσαν. *Lucianus* etiam de suo *Deucalione* l. c. dicit: *Δολκαλίον ἢ μῆνος ἀνθρώπων ἐλίπατο ἐς ἡμεῖν δολτέρην ἰουδαίῃς τὴ καὶ τῷ ἰουδαίῳ ἔνεκα.* *Ovidius* etiam (q)

(p) l. c. p. 19.

(q) l. c. vers. 325.

*Non illo melior quisquam aut amantior æqui
Vir fuit, aut illâ reverentior ulla Dearum.*

& vers. 326. *Innocuos* ambos, cultores *Numini* ambos, vocat. *Diluvium* *Mosis* universale est. Et clarissimis verbis *Deucalionis* universalitatem describit *Nonnus* dicens:

Δεύτερον ἡμεῖς ἐν ὅτε κύκλαδ' ἀντιζα γαίης
Χέυματα λυσσέντι κατέχευφε δίσουφον ὕδαρ
Δολκαλίον ὅτε μῆνον ὀμίσηλ' ἤλακε πύργῃ
Ὀπιμῆων μερῶπων ἐνι λάρνακι κυλάδι πέμψων
Χεῦμα πωλιθόνητον ἔσ.

Deuca-

Deucalionem solum hominum relictum fuisse Luciani modo ver-
ba erant. Ovidius similiter (r)

(r) ll. c. 90
291. 92.

Jamque mare & tellus nullum discrimen habebant:
Omnia pontus erat, deerant quoque littora ponto.

Et (s)

(s) vers. 218

Hic ubi Deucalion, nam cetera texerat aequor,
Cum consorte Tori parva ratevectus adhaesit.

Et necessaria generis humani, lapidum jactu facta, reparatio, quid
nisi universalitatem hujus diluvii indicat. Modus denique ser-
vationis utrinque idem describitur. In arca servatum Noam fuisse
cum uxore & liberis Moses recenset. Lucianus cit. l. vocat μεγάλην
λάρνακα. Λάρναξ autem & κιβωτός (quæ voce reddiderunt LXX.
Hebraic. אֲרֹנוֹת, quæque in hoc argumento utitur Lucianus in Ti-
mone) Hesiychio idem significant. Arca in montibus Armeniæ di-
ctis Ararat seu Gordiaüs sublitit. Parva illa, ut Ovidius vocat, Deu-
calionis ratis in altissimum Thessaliæ montem Parnassum delata
dicitur. Conveniunt igitur servationis locus generalis, specialis
mutandus erat, quia græci gloriam aliis debitam sibi tribuebant.
Omnem autem, si quis adhuc supersit, scrupulum tollere possumus
per sequentia Luciani & Plutarchi loca. Hic quid l. c. ita:
ἢδε σωτηρία, ἢδε ἕγενετο. λάρνακα μεγάλην, τὴν αὐτὸν ἔχε ἐς
πύλιν ἑσβιάσας παιδάσκειαι, γυναῖκας ἑαυτῆς ἐσβίη. Ἐσβαίνοντι δὲ
οἱ ἀπίκοντο σῆες, καὶ ἵπποι, καὶ λέοντες ἡμέα, καὶ ἔφιες καὶ αἰλάω,
ζῴασι ἐν γῆ νέμονται πάντα ἐς ζῴασι. ἔδε πάντα εἰδέκετο. καὶ μιν ἐκ
εἰσίνοντο, αἰτὰ σφίσι μεγάλη διόθεν Φιλίη ἐχόνετο. καὶ ἐν μίῃ λάρνακι
πάντες ἑπλάσαν ἔσε πῶ ὕδωρ ἐπεκρίσσει. Hic vero (t) Οἱ μυθολό-
γοι τῶ Δεκκαλίωφι φασί πειρασθῆναι ἐκ τῆς λάρνακος ἀφιέρωσιν δήλω-
μα ἡρώεσθαι, χειμῶν ἄλλο ἔσω πάλιν ἐνδυομένην ἑυδίας δὲ σπινθῆσσαν.

(t) lib. de
solert. ani-
malium.

IX.

Sed ad illas, quæ restant, inundationes pergendum nobis est.
Niliانا Promethei ævo facta, vel nudum est figmentum, vel hic

B

appā-

apparent reliquiae quaedam Veteris traditionis de diluvio sub No-
 acho. Illud quidem asserendum videtur, si fidem merentur, quae
 Aegyptii Sacerdotes apud Platonem in *Timaeo* jactant. Diluvia
 scilicet nunquam Aegyptum attigisse, impossibile esse terram Aegypti
 aquis submergi, & ideo ipsos solos servare antiqua monumenta.
 Hoc vero si Noam sub Prometheo nobis adumbrari consideremus.
 Si enim Prometheus est, qui ante malum sapit, si condidit genus
 humanum, ejusque uxor est Asia: Quis erit Prometheus nisi No-
 achus? qui divinitus edoctus se suosque in arca servavit, alter hu-
 mani generis parens, quod omne ex Asia suam trahit originem.
 Quod vero Japeti filius dicatur confusio est in hujusmodi rebus
 non infrequens. (u) De *Pharo* autem *Insula* quae traduntur fa-
 bulosa sunt. *Homeri* commentum est illam noctis & diei cursu
 ab Aegypto distasse. Aegyptum enim in eodem semper fuisse situ
 vel ex *Psal. XXXVIII. 12.* clarum est, ubi *Mosen* in campo *Taneos*
 (quae Aegypti olim regia fuit, non procul à *Tanitico Nili Ostio*)
 fecisse mirabilia dicitur: Et *Pharum* insulam mille passibus ab
 Aegypto disparatam semper fuisse, constans est antiquorum pariter
 & recentiorum Geographorum traditio, quos videre est apud *Bo-*
 (x) *l. c. P. 1. chartum* (x) Diluvium denique *Dardani*, quod antiquissimi *Phry-*
6. 24. p. 296. giae Regis aëvo contigisse narrat *Nonnus*, cum ab ipso ut univer-
 sale describatur, (ita enim de eo:

Καὶ Τεταλῶν Διὸς Ὀμβροῦς, ὅτε χθρὸς ἐκλήσεν ἔδρην
 Καὶ σκοπέλις ἐκρούφεν. Ἀθανιάδων δὲ καὶ αὐτῆς
 Ἀβρυχὰ σιδανίης ἐκαλύψατο νῶτα καλάνης,
 Ἰψιτέρησιν ὅτε χθρὸμα Δεξαρόζων νιφελίω
 Δάρβανων καὶ χαίτης ἐπιβήσαστο γείτων Ἰδνι.

vel ex Noachico interpolatum, vel omnino falsum esse nemo non
 videt.

X.

Restat adhuc *Xisuthri diluvium*, de quo asserti nostri supra pro-
 positi veritas nunc demonstranda venit. Deum Noacho diluvium
 prædi-

prædixisse illumqve in arca se suosqve & singulas animalium species
 conservasse Scriptura S. nos docet. Ita *Alexander Polyhistor*
 (γ) apud *Cyrrillum* σωθήνας τὸν ἕξασθρον προαγγέλει λαλῶ· αὐτῶ δὲ Κε- (γ) contra
 να τοῖς ἰσώμενον, καὶ ὅτε προσήναυπηγήσονται λάρανακα, καὶ οὐρανῶν, Jul. l. i.
 ἐρπετοῖς τε καὶ κτίνεσι πλείν ἐν αὐτῆς. Et *Abydenus* apud *Eusebium* de
Præpar. Evang. Κεὶν· ὁ προσμαίνει μὲν ἕσθρα πλῆθ· ὁ μὲν βρω· Sub
 Saturni nomine gentiles & Noachum & Adamum, fortassis etiam
 Abrahamum coluisse non ignoramus, aliquando tamen per Κεὶνον
 Græcos intellexisse verum DEum (quia H & El Dei apud Syros et
 Ebræos nomina Saturno tribuunt juxta illud *Philonis*, ἴλον τὸν καὶ
 Κεὶνον. Et *Damasc.* apud *Phot.* Φάνικες καὶ Σέγει τὸν Κεὶνον ἢ ἐπι-
 νομάζουσι) extra controversiam est. Noachus enim sit ex arca co-
 lumbam ad explorandum an aquæ diluvii recesserint, & tandem in
 montibus Armeniæ cum arca subsistit. Similia tradit *Abydenus*.
Sed Xisuthrus Rex ἐπὶ ἡμερῶν ἀνέπλωσε καὶ περὶ αὐτῆ ἰδὴ καταλάμ-
 βανε τὰ ἐν Ἰεῷ: τελετὴ δὲ ἡμέρα ἐπέετι ὅταν ἐκόσασε μεθῆ τῶν θεῶν
 πείρηται μὲν· ἐπι γῆν ἴδοι δὲ ἴδαλ· ἐκδυσαν αἱ δὲ ἐδεχομένη
 σφέα· πελάγε· ἀρχαῖ· ὁδορεῖσαι ὄνη καθερμύσσον, καὶ τὸν Σί-
 ασθρον ὁπίσω κομίζονται, καὶ θηὶ αὐτῆσιν ἐπερι. Ut adeo vero si-
 mile sit Xisuthrum ab Ebræo נח derivatum esse quod Noachus
 primi & posterioris mundi fuerit veluti *postu & janua* (z)

(z) Conf.
Bochartus
l.c.c.i. p. 5.
& Dikin-
son Diarr.
cir. p. 14.

SECTIO II. PHYSICA.

I.

Sed de hac quæstione hæc sufficiant. Videbimus porro, quan-
 tum per paginarum angustiam licet, Diluvii Materiam, quæ cap
 VII. v. 11. proponitur. *Rupri sunt omnes fontes abyssi magnæ & Ca-*
taractæ Cæli apertæ sunt. Ad quæ Verba SUMME REVEREN-
 DUS DN. D. JOH. ADAM. OSIANDER PATRONUS, PRÆ-
 CEPTOR ET PROMOTOR ÆTERNUM DEVENERAN-
 DUS

B 2

DUS

(a) *Comm.* DUS ita (a) RUPTI SUNT, diffiderunt, vel aperuerunt se, à Deo
adb. l.p. 139. diffisi sunt, FONTES fontium repagula & minuta foramina
 ABYSSI MAGNÆ, aquarum in cavitate terræ & intra illius visce-
 ra, ET CATARACTÆ, fenestræ cœli, nubes dense in cœlo & co-
 piose divina vi collectæ, APERTÆ SUNT, solutæ sunt, ut non plu-
 re sed instar Nili torrentes è cœlo præcipites immani fragore ruere vi-
 deantur. Natura igitur obsequiosa usus est Deus, & per naturalem
 materiam edidit super naturales actiones. Ex natura igitur FON-
 TES ILLI ABYSSI MAGNÆ ET CATARACTÆ COELI
 explicanda veniunt.

II.

Abyssi sunt maxima aquarum promptuaria intra terram
 contenta, quæ KIRCHERUS (b) vocat HYDROPHYLA-
 (b) *lib. 3* contenta, quæ KIRCHERUS (b) vocat HYDROPHYLA-
Mundi sub- CIA. Cellaria sunt ingentis capacitatis, lacusque subterranei,
terr. & I- fontium fluviorumq; aquam subministrant, quam continuata sem-
in terrestri per circulatione ex Oceano repetunt. De horum hydrophyla-
passim. ciorum existèntia dubitare neminem permitunt continuus flumi-
 num in mare, sine ejus exundatione, exoneratio; Voragine, Vor-
 ticesque imperscrutabiles maria absorbentes; Continuo ex terra
 effluentes aquæ, & in metalli fodinis featurientes rivuli & fontes;
 Lacus qui emittunt fluvios neque illos recipiunt. Non tantum
 minores ut Odojum, Adac, Ofera, sed etiam majores, ut Chiamy,
 Cincuyhay, Titicaca, Nicaragua, Iroquois & Annibi. Lacus denique,
 (c) *vid. Va-* subrutis terræ motibus urbibus, emergentes. Quomodo vero com-
renius Geo- munitur cum maribus, non ita facile cuivis apparet, igitur, quæ
Univ. l. 1. prolixè hîc disserunt Physici, in compendio exhibebimus.
c. 15. prop. 4.

III.

Geocosmos, non sicut terreus atque ex luto à figulo formatus
 (d) *Kirche-* globus prorsus solidus est, sed innumerabilibus canalium ducti-
nu M.S. l. c. bus interstinctus, innumeris ingentium aquarum receptaculis divi-
 & *lin.* sus, immensis cryptis instructus, quæ totius naturæ sunt seminaria.
Terr. Irin. Aqua vero omnium miscibilium præcipuum est, omnium mixto-
 2. *Dial. 2. c.* rum corporum constitutionem ingrediens, omnium elementorum
 2. *p. 557.* & commune vehiculum, cunctorum vegetabilium, animalium, mi-
alibi passim. nera.

neralium nutrimentis, naturæ quoddam veluti gluten & vinculum indissolubile. (e) Unde unum cum Terra Globum constituit, non saltem externam illius peripheriam ambiendo, sed interiores penetralium recessus admirando quodam motus processu permeando: quo eò facilior & intimior in quibuscunque generationibus fieri possit permixtio.

IV.

An autem Oceanus perenni circulatione sub axe boreo ingenti voragine absorbeat, per quam, tanquam ingens orificium quoddam aquæ ductus subterranei principalissimum, sive canalis subterranei abyssi magnæ, aqua, in occultas terræ cavernas, ac cœcas latebras & naturæ subterraneæ conclavia derivata, tandem sub opposito australi axe exitum suum inveniat? non disputabimus.

(f) Licet illam præter Micrum-Macrocosmo analogiam, incertissimus ille & vehementissimus aquarum versus polum arcticum tanquam in centrum nitentium, nullo etiam flante vento observatus, cursus: nec non vehementissimus pariter & impetuosissimus circa polum antarcticum versus boream æstus, quem nec validissimus ventus superare, nec fortissima navis sustinere potest probabiliter satis declarant. Certum tamen est, fundum maris innumeris hiatibus, vorticibus & voraginibus veluti cribrum pertusum esse, quibus, tanquam venarum in Microcosmo ductibus, aqua per universum telluris corpus distribuitur, & in hydrophylacia deponitur. (g) Cum scilicet æstu sive fluxu & refluxu concitatus Oceanus, aquarum instar montium excrecentium mole aggravatur, tum pondere suo humorem in subjectis sibi canalibus per aperta fundi orificia premit, & aqua inter canales subterraneos coarctata, & superveniente novo semper & novo aquarum affluxu pressa, tandem intra hydrophylacia à natura constituta exoneratur (h)

Nec est, quod quis timeat, terram tor meatibus perfossam subsistere non posse. Quo modo enim illud rueret, quod potens Dei excelsi dextera in effabili opificio, inviolabili soliditate firmavit. (i) Et si communicant per subterraneos canales maria; si fluvii quidam

in medio itinere sub terram se condunt, & per longos subterraneos ductus delari alio rursus loco tanquam novi fluvii, ut *Niger Africae*, *Tigris Mesopotamiae*, *Alpheus Achaiae*, *Quadiana inter Lusitaniam & Varen. l. 1. c. 16.* Boeticam aliique (k) egrediuntur, ita ut nihil eorum quae timeri & objici circa ejusmodi canales solent, terrarum v. c. exolutio & lapsus, prop. 6. p. 236. contingat: Cur propterea meatus maris subterraneos rejicerem?

VI.

Quod vero aqua illa in hydrophylaciis contenta referatis claustris terram obruerit, divina vi factum esse, nemo non videt. Licet forte subterranei ignis aestus insoliti, quibus mota haec Geocosmi hydrophilacia intume fiunt, ebulliunt & exundant, ceu minifras causas à Deo adhibitos fuisse, dicere possim. Videmus enim ex hydrophylaciis calore subterraneo in vapores elevatas aquas & fri-

(1) Hamel. gore circa terrae exteriora densatas fontes, si non omnes plurimos Op. Phil. T. 1. tamen, efficere; (1) Videmus concussis per subterranei ignis (m) Tr. de Mer. flatus terrae motu Regionibus, fluctus maris ab imo intumescere in l. 1. c. 2. p. 281. summa malacia & silentibus ventis. Quod anno circiter 1523, in & 33. Re- mari cambajensi experti sunt Lusitani. (n) ebersus Physf.

VII.

Sic concitabat Deus aquas subterraneas ad omnis carnis corruptionem, effudit praeterea desuper in capita ipsorum ingentes aquarum copias, CATARACTAS, sive FENESTRAS COELI, aut obices aquis positos aperiendo. Ut colligerent homines inferius pugnari & superius omnia conspirare in excidium. Non placet autem sententia illorum, quibus cataractae caeli sunt aquae supra caelestes, effusae scilicet in diluvio super mortales. Non quidem illarum aquarum existentiam hic in dubium vocabimus, licet nec finis nec usus illarum ostendi possit, nec composita lis sit Philolog. an illud Exerc. 13. מלך necessario supra significet. Hic tamen loci, sive dentur, sive De Op. Cre- non, illas per caeli cataractas non intelligi constat satis si modo locum parallelum Malach. III. ro. conferamus. Ubi ארבות השמים (p) cit. ap. de imbribus dicuntur, quos in agros misit Deus, ut hominum bonumq; Dn. Ofsian- labores ad operatam messem perducantur. (o) drum l. c.

VIII.

Rejicimus etiam P. Aliaci, Gyl, Parisiens. & P. Mechlini (r) opinio-

opinionem, quæ per *Cataractas* intelligunt constellationes inundationum productrices, quæ tanquam DEI ministræ ad ejus mandatum vim inundandi exeruerunt. Ut ita illarum referatio sit tempus istud, quo Deus omnes inundatrices vires atq; influentias illis constellationibus inclusas veluti referatis claustris ad totius naturæ colluvionem emisit. Obstat enim usus Scripturæ S. modo indigitatus; obstat textus circumstantiæ, quæ nullius cœlestis influxus meminerunt; obstat etiam communis omnium ferè reliquorum interpretatio, quibus cœlum phrasi Scripturæ pars est aeris superior, & cataractæ nubes densæ & copiosæ à Deo collectæ, quibus dirruptis copiosissime horrifico fonitu & fragore cataractarum instar (sunt enim loca prærupta & præcipitia in fluviis) immensa aquarum vis super terram effusa fuit. Quæ effusiones nobis lingua vernacula *Wosfenbruch* vocantur.

IX. Ut clariora hæc evadant res ab ovo, ut ajunt, repetenda est, & Nubium, Pluviarumq; generatio ob oculos ponenda venit. Cum scilicet aqua vel calore subterraneo vel à sole in calefcit partes ejusd. calore variè agitantur ac commoventur. Hæc quia læves sunt, oblongæ ac lubricæ, licet inter se adhæreant & implicentur, nunquam tamen ita copulantur, quin facili operâ à se mutuo divelli queant. (q) Eximia hæc (q) Anton. partium agitatio, ob quam à se invicem segregantur solam constituit immutabilem Grand. rationem, quæ in illa accidit, cum in vapores converiti dicitur. (r) Illæ jam Hist. Nat. P. 6. Art. 1. aq. partes, quæ in vapores abeunt, multi fariam se concutiunt, & undiq; se invicem propellant, ut moveri non possint, nisi in altum ferantur, ubi minor quam à lateribus aut inferiori parte fit resistentia. (r) I. Robant. Inst. P. 3. c. 6. Unde quæ ex subterraneis specubus à calore subterraneo elevatur aqua, si non condensetur in terra, ut fontes constituat, ulterius ascendit in aerem, & sicut aqua à Sole elevata in vapores degenerat. 3. §. 7. p. 518.

X. Sublati hoc modo vapores totum aera exagitant, ventosq; faciunt, sicut in æolipili aquei vapores subiecto igni irritati suis gyris majorem querunt locum, atq; in patentem aerem magno impetu per angustissimum foramen prorumpunt. (t) Cum vero propria agitatione paulatim desistant, magnos numero in loco quodam subsistant, eorumq; particule simul connectuntur, tum necesse est eas impedire ne alio radiorum lucis ultra deferantur. (u) Singula enim corpuscula non nihil luminis reflectunt, unde simul congesta totam reverterunt lucem, vix quicquam transmittunt, incipitq; apparere nebula aut nubes, eo in loco ubi congeries illa con-

tin-

Saint. Rom. tingit, pro spatii quod occupat latitudine. (x) Constituantur autem illæ
Scient. Nat. aquæ particulæ vel in sensibilibus guttarum magnum numerum, si suf-
c. 13. p. 191. ficientem adhuc motum servant, quo juxta se ferantur; vel compositum
(u) *Robault.* rum aliquod ad modum rarum & leve, quod nomen glaciæ aut subti-
l. c. c. 12. s. p. lissimæ nivis potius meretur, quam aquæ, si omnino moveri desierint,
634. (y) Cumque illæ aquæ guttulæ aut glaciæ particulæ exiguæ admodum
(x) *Hamel* sint, & promole sua multum habeant superficiei, non satis habent vi-
l. c. p. 305. rium ut ipsam aeris gravitatem superare eumque diducere possint, sed
(y) *Robault* in eo manent pensiles. (z)

l. c. s. 2. XI. Disgregat nubes aliquando ventus rapidus, illas affricans, ea-
(z) *Hamel* rumque partes successivè abripiens, ut formam vaporum rursus indu-
l. c. p. 304. ant. Frequentius tamen liqescunt & in imbrem solvuntur. Solvun-
Grand. l. c. tur autem quando condensantur, ut sat nanciscantur virium ad supe-
art. 3. n. 1. randam aeris resistentiam. Frigus hic quodammodo concurrere non
p. 266. diffitemur, si modo nobis non negetur, alias præterea esse, imò fre-
quentiores istius condensationis causas. Si ventus adversus nubem
flans in sensibiles aquæ guttas conjungit; Sic vapores novi ad nubem
delati, cumque ejus partibus conjuncti, graviores illas reddunt. Fre-
quentissime omnium calor, qui aliquandiu terram verberavit, & ali-
quo vento superveniente procul à nobis ablegatus fuit, subtilissimam nivem,
& quæ nubes constat, ad liquefactionem disponit & ad concretionem in pluri-
mos flocculos, qui aeris resistentiâ superare possunt. Qui, si aeri frigidiori
occurrant, ad nos perveniunt eo in statu, si vero calidiorem aera per-
transeunt omnino colliquescent in imbrum guttas facescunt, nunc ma-
jores nunc minores, pro diverso aeris in calefacti ad nubem appullu. (aa)

(aa) *Vid.*
Auth. cit.

XII. Si igitur expansæ nubes coagulantur Pluviam, si vehemen-
ter & copiosè coagulantur Cataractam dant. Propter hanc Cata-
ractarum effusionem Zonam torridam magis quam propter æstus iram
in habitabilem esse, referunt. Hanc copiosam pluviarum effusionem
circa Nili fontes prope Lunæ montes, quæ hyberno illic tempore quo-
tidie duabus horis ante & post meridiem tanquam torrentes deorsum
ruunt, inundationum Nili causam esse, Varenius non improbabili-
(bb) *Vare-* ter censet, licet sint hodie qui ex nitro, quo fluvius ille scatur, ejus
nius Geogr. incrementum cum Dn. de la Chambre derivare malint. (bb) Sed unde
Univ. l. i. c. ingens illa vaporum nubiumque vis? Supernaturaliter Deum auxisse nu-
eb. prop. 20. bes existimamus, cum & alia hujusmodi, v.g. copiosa in locis, ubi nubes
p. 256. imbresque sunt rariores, pluviarum effusio, accesserint, Tantum.

F I N I S,

Aug VI 15

ULB Halle
003 865 746

3

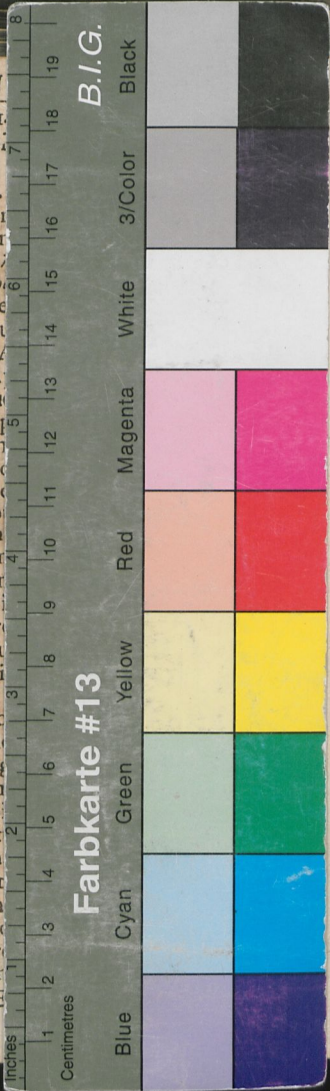
Sb.

Retro
VD 17

1

42

45

בש הקכה

מִי הַמַּבּוּל

Sive

DISPUTATIO PHILOLOGICA

De

Diluvio Mofaico,

Ex

Gen. VI. cap.

Quam

IN ILLUSTRIS LEUCOREA,

PRESIDE

M. CHRISTOPHORO *Neuhlin*
Tubingensi,

Publico examini sistit

SALOMO HENRICUS VESTRING,

Pernaviã-Livonus.

Ad diem 15. Aug. Horis Locoq, consuetis

A.O.R. MDC LXXXV.

WITTENBERGÆ

Literis BRUNINGIANIS.

